

Forsyningstilsynet

Kommunale affaldsgebyrer 2019-2023

Rapport

Juni 2024

Forsyningstilsynet
Torvegade 10
3300 Frederiksværk

Tlf. 41 71 54 00
post@forsyningstilsynet.dk
www.forsyningstilsynet.dk

Indhold

Sammenfatning	3
De kommunale affaldsgebyrer	4
Affaldsgebyrer for en havebolig og etagebolig	4
Gebyrstruktur for rest- og madaffald	5
Implementering af affaldsfraktioner	6
Udvikling i udgifter pr. husstand	8
Budgetterede omkostninger pr. husstand til affaldshåndtering i 2023	9
Budgetterede omkostninger ift. bymæssighed	10
Bilag 1 Metode	11
Gennemsnitsgebyr	11
Forsyningstilsynets dataindsamling	13
Miljøstyrelsens kortlægning af udrulning af de ti fraktioner	14
Økonomistyrelsen	14
Kommunale regnskabstal	15
Danmarks Statistik	15

Sammenfatning

Regeringen og Folketinget aftalte med Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi af 16. juni 2020 (herefter klimaplan), at indsamlingen af danskernes affald skal strømlines og øges ved at indføre krav til kommunerne om ens indsamling af ti forskellige affaldsfraktioner husstands-nært. Fraktionerne omfatter mad-, papir-, pap-, metal-, glas-, plast-, tekstilaffald, samt mad- og drikkekartonaffald, restaffald og farligt affald.

Det fremgår endvidere af klimaplanen, at øget sortering i sig selv vil medføre en mindre stigning i affaldsgebyret frem mod 2030. Aftalepartierne er enige om, at der parallelt med strømliningen skal ske omkostningsreduktioner, der som minimum udligner den samlede stigning i affaldsgebyret, således at borgerne generelt ikke vil opleve stigninger i gebyret på baggrund af strømliningen af affaldssorteringen. I forlængelse heraf blev det aftalt, at udviklingen i affaldsgebyrerne skal monitoreres og afrapporteres til aftalekredsen.

Energistyrelsen stod for den første monitorering og afrapportering om udviklingen i de kommunale affaldsgebyrer for perioden 2019 til 2021. Den afrapportering udkom i april 2023 og fokuserede bl.a. på udviklingen i affaldsgebyrerne i takt med udrulningen af indsamlingen af de ti fraktioner husstands-nært. Forsyningstilsynet overtog siden ansvaret for monitoreringen og afrapporteringen om affaldsgebyrerne. Nærværende rapport udgør Forsyningstilsynets afrapportering for perioden 2019 til 2023.

Rapporten viser bl.a., at det gennemsnitlige affaldsgebyr fra 2019 til 2023 er steget med 989 kr. for en havebolig og 879 kr. for en etagebolig. Det svarer til en stigning på hhv. 37 pct. og 46 pct. I perioden 2019 til 2022 steg kommunernes udgifter pr. husstand for håndtering af affald (ekskl. udgifter til genbrugsstationer) fra 1.465 kr. til 2.006 kr. Den største procentvise stigning ses her i ordninger for mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og mad- og drikkekartonaffald, som i gennemsnit steg med 106 pct. Fra 2020 og frem har kommunerne løbende udrullet indsamlingen af nye husstands-nære fraktioner. Det har på grund af tilgængelig data ikke være muligt at belyse, i hvilken grad udrulningen af de nye husstands-nære fraktioner har påvirket udviklingen i affaldsgebyrer og kommunernes udgifter til affaldshåndtering.

Sammenligning af kommunale affaldsdata på tværs og over tid kan kun gøres med væsentlige forbehold for bl.a. forskelle i kommunernes strukturelle forhold, serviceniveau og organisering af affaldshåndteringen mv. Det har ikke været muligt at tage højde for den slags forhold i denne rapport. De gældende regler for fastsættelse af affaldsgebyrer giver desuden anledning til uklarhed og forskelligartet praksis i kommunerne. Det gælder bl.a. reglernes definitioner af en affaldsordning, gebyrstruktur og forskellige regnskabspraksisser. Det er derfor vigtigt at bemærke, at der ikke kan konkluderes noget entydigt og endegyldigt om årsagen til den gennemsnitlige stigning i affaldsgebyrerne, herunder effekten af udrulningen af de ti affaldsfraktioner.

Rapportens hovedkonklusioner er opsummeret i boks 1.

Boks 1 Hovedkonklusioner

- Det gennemsnitlige affaldsgebyr for en have- og etagebolig var i 2023 hhv. 3.686 kr. og 2.788 kr.
- Det gennemsnitlige affaldsgebyr er steget med 989 kr. for en havebolig og 879 kr. for en etagebolig fra 2019 til 2023. Det svarer til en stigning på hhv. 37 pct. og 46 pct. Til sammenligning er pris- og lønindekset steget med ca. 10 pct. i samme periode.
- Kommunernes udgifter pr. husstand for håndtering af affald (ekskl. udgifter til genbrugsstationer) er steget fra 1.465 kr. i 2019 til 2.006 kr. i 2022. Den største procentvise stigning ses i ordninger for mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og mad- og drikkekartonaffald, som steg med 106 pct. I samme periode har kommunerne løbende udrullet nye fraktioner husstandsnet efter 2020. I perioden 2021 til 2023 har 69 kommuner udrullet alle ti fraktioner husstandsnet for parcelhuse og 65 kommuner for etageboliger. I 2023 var der således 81 og 79 kommuner, som var i mål med udrulningen af de ti affaldsfraktioner for hhv. parcelhuse og etageboliger. Det er usikkert i hvilken grad udrulningen har påvirket udviklingen i kommunernes udgifter til affaldshåndtering.
- Landkommunerne har de højeste gennemsnitlige omkostninger pr. husstand på 3.807 kr. Hovedstadskommuner/storbykommuner og oplandskommuner ligger relativt tæt med et gennemsnit på hhv. 3.150 kr. og 3.163 kr. pr. husstand. Provinsbykommuner har de laveste gennemsnitsomkostninger på 2.898 kr. pr. husstand.

De kommunale affaldsgebyrer

Kommunerne er ansvarlige for planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger og genbrugspladser, som er tilgængelige for husholdninger og erhverv i kommunen.

Affaldshåndteringen er finansieret gennem opkrævning af affaldsgebyrer hos den enkelte husholdning/ejendom for de forskellige affaldsordninger. Kommunerne har ret frie rammer til at etablere ordninger i deres regulativer. De forskellige ordninger afspejler sig i gebyrer, der kan differentiere efter f.eks. indsamlingsmateriel og brugergrupper, hvilket mindsker sammenligneligheden på tværs af kommunerne. Affaldsgebyret skal fastsættes efter hvile-i-sig-selv princippet. Dvs. at kommunens gebyrindtægter alene skal dække de faktiske omkostninger, der er til håndtering af affaldsordningen. Dette sikrer, at kommunerne får dækket deres omkostninger fuldt ud samtidig med, at husholdningerne alene betaler de faktiske omkostninger.

Forsyningstilsynet har igangsat et projekt '*Kommunale affaldsgebyrer – Hvordan sikres gennemsigtighed, ensartethed og omkostningsægtighed*', hvor revisionshuset BDO i samarbejde med Bech-Brunn, for Forsyningstilsynet, har udarbejdet første delrapport ud af to vedr. nuværende regler og praksis.

[Rapporten kan tilgås her.](#)

I rapporten konkluderes det bl.a., at de nugældende regler giver anledning til forskelligartet praksis i kommuner og kommunale affaldsselskaber, og at der derfor pt. ikke er tilstrækkeligt grundlag for at sikre ensartethed i de kommunale affaldsgebyrer.

Affaldsgebyrer for en havebolig og etagebolig

Det gennemsnitlige affaldsgebyr for hhv. haveboliger og etageboliger var 2.697 kr. og 1.909 kr. i 2019. Gebyrerne er steget til hhv. 3.686 kr. og 2.788 kr. i 2023. De gennemsnitlige gebyrer har været stigende hvert år i perioden. Samlet er de gennemsnitlige gebyrer fra 2019 til 2023 steget med 989 kr. (37 pct.) for en havebolig og 879 kr. (46 pct.) for en etagebolig. En samlet oversigt over gebyrerne fremgår i Tabel 1.

Tabel 1 Gennemsnitlige affaldsgebyrer for en havebolig og etagebolig

Boligtype	2019	2020	2021	2022	2023
Havebolig	2.697 kr.	2.933 kr.	3.121 kr.	3.291 kr.	3.686 kr.
Etagebolig	1.909 kr.	2.080 kr.	2.247 kr.	2.516 kr.	2.788 kr.

Kilde: JHN Processor på baggrund af kommunernes offentliggjorte gebyrblade primo året.

Note: Gennemsnitsgebyrerne for 2019 til 2021 er baseret på data fra [Energistyrelsens afrapportering, som kan tilgås på Energistyrelsens hjemmeside](#).

I Energistyrelsens rapport er gebyrerne opgjort i faste 2021-priser.

Gebyrerne i Tabel 1 er opgjort i løbende priser. I de beregnede gennemsnit er kommunernes gebyr vægtet ligeligt.

I gennemsnitsgebyrerne fra JHN Processor kan der indgå kommuner, som har indregnet moms, mens andre kommuner har angivet uden moms.

Data er baseret på kommunernes offentliggjorte gebyrblade primo året. Der skal dog tages forbehold for, at det gennemsnitlige gebyr er opgjort som et standardiseret *dagsrenovationsgebyr (mad- og restaffald)* og et samlet gebyr for de *genanvendelige fraktioner, genbrugspladser, administration og storskrald og haveaffald*, som ikke er standardiseret. Der kan derfor være forskel på de gennemsnitlige gebyrer i Tabel 1, og hvad en given husstand faktisk betaler. For en nærmere gennemgang af, hvordan gebyrerne i Tabel 1 er opgjort, henvises til Bilag 1 Metode.

Gebyrstruktur for rest- og madaffald

Forsyningstilsynet har anmodet kommunerne og affaldsselskaberne om at indberette oplysninger og data for deres gebyrer for 2023. Heriblandt hvorvidt der i gebyrerne skelnes mellem boligtyper, indregning af madaffald og afhentningssted mv.

Der er markant forskel på kommunernes gebyrstrukturer, hvilket gør det vanskeligt at sammenligne affaldsgebyrerne på tværs af kommunerne. Der er store forskelle i, hvorvidt kommunerne differentierer mellem boligtyper, har sæргеbyrer for sæsonafhentning og forskellige gebyrer ift. placering af beholder. Kommunerne har også forskellig praksis ift. at indregne moms i affaldsgebyrerne. 52 kommuner har indregnet moms i gebyrerne, hvorimod 43 kommuner ikke har. Det skyldes, at flere kommuner har afventet et styresignal fra skattestyrelsen ift., hvorvidt kommunerne skal opkræve moms for renovationsydelse for borgerne. Skattestyrelsen offentliggjorde et styresignal d. 3. november 2023.

De indberettede oplysninger fremgår i nedenstående Tabel 2.

Tabel 2 Gebyrstruktur for rest- og madaffald

Mad- og restaffald	Antal kommuner med madaffald indregnet sammen med restaffald	Antal kommuner med indregning af madaffald under genanvendelige fraktioner
Indregning af madaffald	82	13
	Antal kommuner, som har svaret momspligtige	Antal kommuner, som har svaret momsfrataget
Er mad- og restaffaldsgebyret inkl. moms	52	43
	Antal kommuner, som har svaret ja	Antal kommuner, som har svaret nej
Differentieres gebyret efter forskellige boligtyper	55	40
Differentieres gebyret efter placering af beholder	29	66
Differentieres gebyret efter sæsonafhentning	50	45

Kilde: Forsyningstilsynet på baggrund af indberetninger i 2023.

Note: Tallene summer ikke op til 98, idet der er nogle kommuner, hvor affaldsydelsen er lagt sammen.

Implementering af affaldsfraktioner

Kommunerne skal etablere en indsamlingsordning som en henteordning for de ti affaldsfraktioner, som følger af klimaplanen.

I 2023 har 81 og 79 kommuner implementeret alle ti affaldsfraktioner for hhv. parcelhuse og etageboliger. Til sammenligning havde 12 og 14 kommuner implementeret alle 9 fraktioner (tekstil var endnu ikke et krav) for hhv. parcelhuse og etageboliger i 2021.

Den største udvikling ses i indsamlingen af madaffald, mad- og drikkekartoner, farligt affald og tekstiler for parcelhuse, hvor antallet af kommuner er steget med hhv. 74, 49 og 68 kommuner fra 2021 til 2023. For etageboliger ses den største udvikling i indsamling af mad- og drikkekartoner og tekstiler, der er steget med hhv. 73 og 67 kommuner.

En samlet oversigt over udrulningen af affaldsfraktioner fremgår af nedenstående Tabel 3.

Tabel 3 Kommunernes udrulning af affaldsfraktioner

Parcelhus Fraktion	Antal kommuner 2020	Parcelhus Fraktion	Antal kommuner 2021	Antal kommuner 2023
Dagrenovation	98	Restaffald	98	98
Glas*	94	Glas*	98	98
Papir*	98	Papir	92	98
Pap	61	Pap	91	97
Metal	75	Metal	89	98
Plast	69	Plast	81	97
		Madaffald	67	94
		Farligt affald	39	88
		Mad- og drikkekartoner	17	91
		Tekstiler	23	91
		Antal kommuner, der har implementeret alle 10 fraktioner (9 fraktioner for 2021)	12	81

Etagebolig Fraktion	Antal kommuner 2020	Etagebolig Fraktion	Antal kommuner 2021	Antal kommuner 2023
Dagrenovation	98	Restaffald	98	98
Glas*	98	Glas*	98	97
Papir*	98	Papir	94	97
Pap	80	Pap	91	97
Metal	77	Metal	90	97
Plast	73	Plast	80	96
		Madaffald	66	94
		Farligt affald	55	85
		Mad- og drikkekartoner	17	90
		Tekstiler	22	89
		Antal kommuner, der har implementeret alle 10 fraktioner (9 fraktioner for 2021)	14	79

Kilde: Miljøstyrelsens kortlægning af kommunale affaldsordninger for husholdningsaffald, [som kan tilgås på Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Note: Oversigten er udarbejdet ud fra et øjebliksbillede for, hvor langt kommunerne er med udrulningen af de ti affaldsfraktioner.

Tælles som en husstands-nær indsamling, hvis der i kommunen er en ordning med en 1-kammer beholder, 2-kammerbeholder, anden henteordning – pose ved fortove, anden henteordning – kasser, anden henteordning – beholder 4 –kammer eller anden henteordning – spejderordning. For glas, pap, metal, plast, tekstiler og papir er der også inkl. de kommuner, som indsamler via miljøstationer.

Tekstilaflald var ikke et krav i 2021, hvorfor der tælles antal kommuner, der har implementeret alle 9 fraktioner i 2021.

For 2020 tallene: Optællingen er fra maj 2020, og derved for klimaplanen blev vedtaget.

Udvikling i udgifter pr. husstand

Forsyningstilsynet har undersøgt udviklingen i kommunernes samlede bruttoudgifter pr. husstand opdelt efter følgende konti i det kommunale budget- og regnskabssystemets konto 1.38.60-64 i perioden 2019 til 2022:

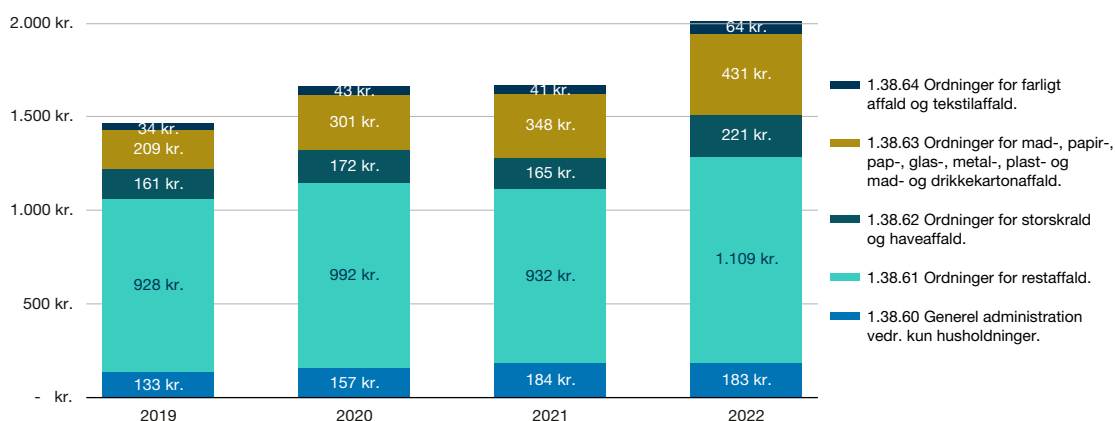
- **Konto 1.38.60:** Generel administration vedr. kun husholdninger.
- **Konto 1.38.61:** Ordninger for restaffald.
- **Konto 1.38.62:** Ordninger for storskrald og haveaffald.
- **Konto 1.38.63:** Ordninger for mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og mad- og drikkekartonaffald.
- **Konto 1.38.64:** Ordninger for farligt affald og tekstilaffald.

Bemærk, at konto 1.38.63 også indeholder omkostninger til metal og plast fra og med 2020.

Udgifter pr. husstand kan ikke sammenstilles med affaldsgebyrerne, eftersom gebyret er baseret på et bestemt serviceniveau og kundegruppe, hvilket der ikke skelnes mellem i udgifter pr. husstand. Derudover indgår der udgifter til genbrugspladser i de to gennemsnitlige standardgebyrer i Tabel 1, hvilket ikke er indregnet i udgifter pr. husstand. Dette grundet, at der i udgifter for genbrugspladser, kan være en relativ stor del af udgifterne, som udgøres af erhvervskunderne. De øvrige ordninger omfatter primært husholdningerne, men kan også indeholde en lille del erhverv. Dette kan resultere i, at udgifterne pr. husstand er lavere end de gennemsnitlige standardiserede gebyrer i Tabel 1. Desuden kan der forekomme moms i gebyrerne, hvorimod udgifterne er ekskl. moms.

Kommunernes samlede bruttoudgifter pr. husstand til konto 1.38.60 til 1.38.64 er steget fra 1.465 kr. i 2019 til 2.006 kr. i 2022, altså en stigning på 541 kr. svarende til 37 pct. Den største procentvise stigning i bruttoudgifter pr. husstand ses for ordningerne for mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og mad- og drikkekartonaffald hvor bruttoudgifterne er steget med 106 pct. fra 209 kr. i 2019 til 431 kr. i 2022, jf. Figur 1.

Figur 1 Kommunernes samlede bruttoudgifter pr. Husstand fordelt på funktion i kommunernes kontoplan, 2019 til 2022

Kilde: De kommunale regnskaber baseret på kontoplanen gældende for 2022 regnskaberne. [Data kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank.](#)

Note: Figuren indeholder ikke udgifter for samtlige 98 kommuner, da der hvert år er mellem syv og ni kommuner, som ikke har indberettet på disse kontoer til Danmarks Statistik.

I tabellen er der anvendt arten 'Bruttoudgifter', prisenheden er 'løbende priser', funktion er '1.38.60 til 1.38.64'.

Data i Figur 1 er angivet som et simpelt gennemsnit, hvor bruttoudgifterne er delt på antal husstande.

Tal for antal husstande i kommunen, FAM55N, [kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank.](#)

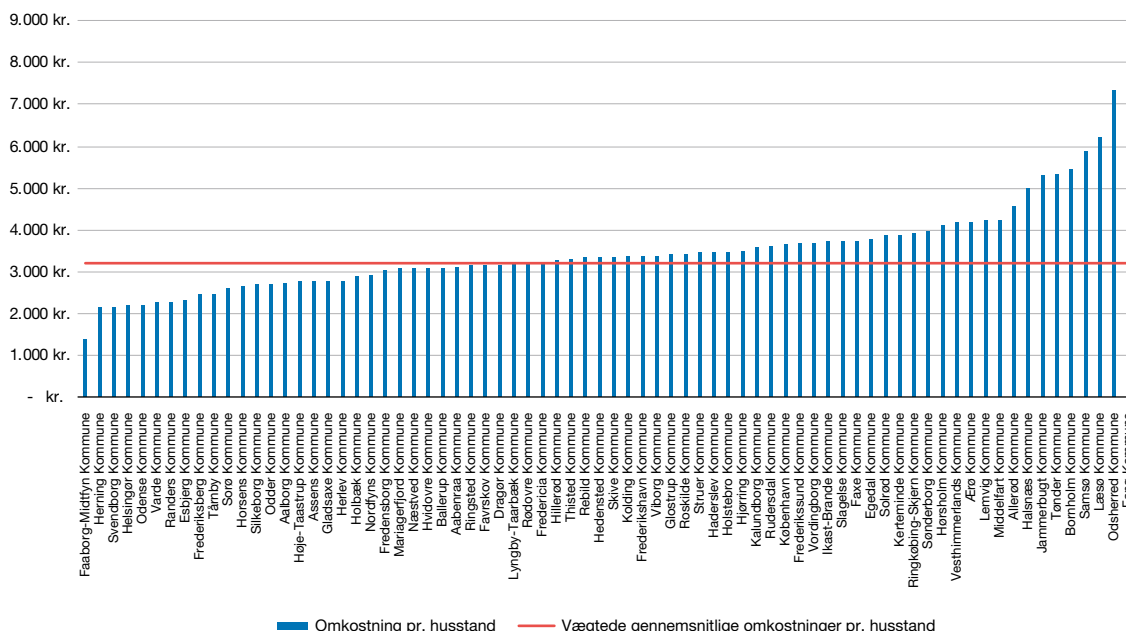
Husstand: Husstande afgrænses som adressehusstande. En husstand omfatter alle de personer, der i CPR er tilmeldt samme adresse. En husstand kan omfatte flere familier. Husstandstypen afspejler familietyper, bortset fra hvis der er mere end én familie på adressen, jf. også statistikdokumentationen, [som kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside.](#)

Det er usikkert, i hvilket omfang den generelle stigning i udgifter pr. husstand skyldes implementeringen af nye henteordninger. I denne analyse er effekten af udrulningen på udgifterne og affaldsgebyrerne dog ikke undersøgt nærmere. Det skyldes, at datagrundlaget og nugældende regler for gebyrfastsættelse på nuværende tidspunkt ikke i tilstrækkeligt omfang understøtter en sådan analyse. Derudover skal der tages forbehold for en række forhold heriblandt, at antallet af kommuner i opgørelsen varierer fra år til år, da det ikke er alle kommuner, der har indberettet data til Danmarks Statistik. Hvert år er der mellem syv og ni kommuner, hvoraf der ikke fremgår regnskabstal for funktionerne 1.38.60 til 1.38.64. Kommunerne kan have forskellig regnskabspraksis, hvorfor regnskaberne ikke nødvendigvis er opgjort ensartet, hverken på tværs af kommuner eller på tværs af år. Tallene i Figur 1 er ikke korrigeret for inflation. Inflationen har fra 2022 og frem været markant højere end i de forudgående år, hvilket forventeligt kan forklarer en del af de stigende udgifter sammenlignet med tidligere år. Den samlede pris- og lønstigning er beregnet til ca. 7 pct. fra 2019 til 2022, jf. Bilag 1 Metode.

Budgetterede omkostninger pr. husstand til affaldshåndtering i 2023

Der var stor variation i kommunernes budgetterede omkostninger pr. husstand i 2023. I 2023 varierede omkostningerne fra 1.402 kr. pr. husstand til 8.376 kr. pr. husstand. De gennemsnitlige budgetterede omkostninger var 3.224 kr. pr. husstand. Gennemsnittet er vægtet på antal husstande i kommunen. En oversigt over de budgetterede omkostninger pr. husstand fremgår af Figur 2.

Figur 2 Budgetterede omkostninger pr. Husstand i kommunen, 2023

Kilde: Forsyningstilsynet på baggrund af indberetninger for 2023 og Danmarks Statistik.
 Note: Der er kun medtaget kommuner, der har indberettet særskilte omkostninger for husholdninger og erhverv, for at gøre sammenligningen mere retvisende. Der fremgår derfor kun 74 kommuner i tabellen.
 Gennemsnittet er vægtet på antal husstande i kommunen. Tal for antal husstande i kommunen, FAM55N, kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank.
 Husstand: Husstande afgrænses som adressehusstande. En husstand omfatter alle de personer, der i CPR er tilmeldt samme adresse. En husstand kan omfatte flere familier. Husstandstypen afspejler familietypen, bortset fra hvis der er mere end én familie på adressen, jf. også statistikdokumentationen, som kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside.

Det skal understreges, at der er tale om budgetterede omkostninger i Figur 2. Omkostningerne er derfor behæftet med usikkerhed, idet der er tale om forventede omkostninger for året. Kommunernes omkostninger kan desuden være påvirket af en række forhold, bl.a. henlæggelser, hensættelser og afskrivninger for året, som kan påvirke omkostningsniveauet og herigennem gebyrerne.

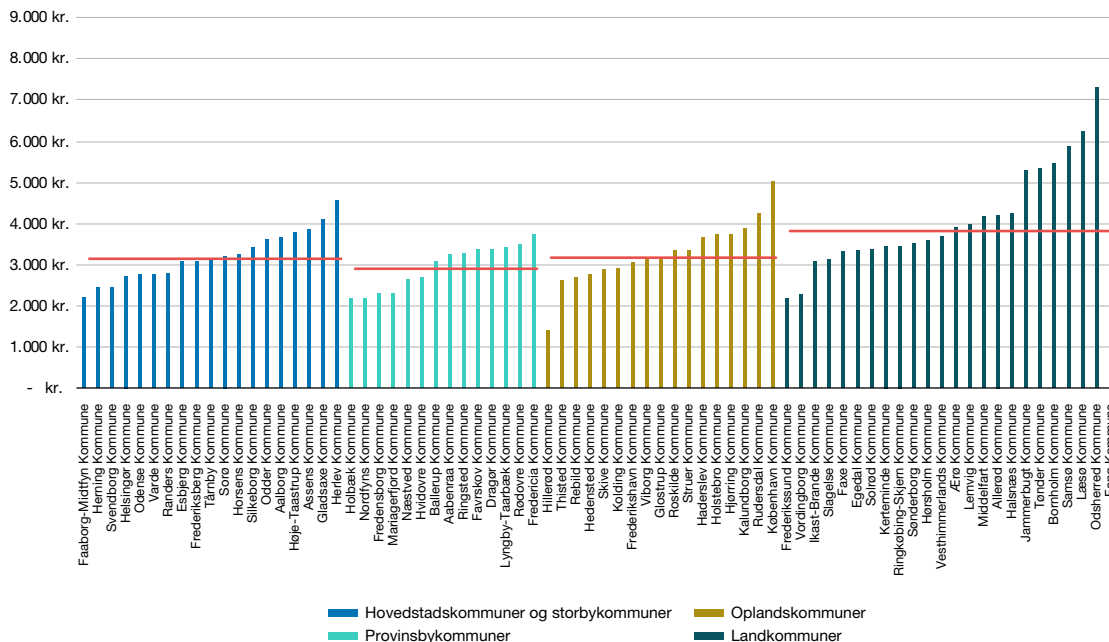
Budgetterede omkostninger ift. bymæssighed

Forsyningstilsynet har undersøgt fordelingen af budgetterede omkostninger pr. husstand i kommuner efter kommunegrupper i 2023.

Omkostninger pr. husstand varierer fra kommune til kommune, men der ses også en variation i omkostninger pr. husstand inde for den samme kommune. Den største variation ses i *landkommuner*, hvor omkostninger pr. husstand varierer fra 2.172 kr. til 8.376 kr. De vægtede gennemsnit for budgetterede omkostninger pr. husstand i kommunerne ligger forholdsvist tæt for kommunegrupperne *hovedstadskommuner* og *storbykommuner*, *provinskommuner* og *oplandskommuner* på hhv. 3.150 kr., 2.898 kr. og 3.163 kr. *Landkommunerne* har de højeste vægtede gennemsnitlige budgetterede omkostninger pr. husstand på 3.807 kr., jf. Figur 3.

De budgetterede omkostninger pr. husstand fremgår i Figur 3 nedenfor.

Figur 3 Budgetterede omkostninger pr. Husstand i kommunen, fordelt på bymæssighed, 2023

Kilde: Forsyningstilsynet på baggrund af indberetninger for 2023 og Danmarks Statistik.

Note: Der er kun medtaget kommuner, der har indberettet særskilte omkostninger for husholdninger og erhverv, for at gøre sammenligningen mere retvisende.

Der fremgår derfor kun 74 kommuner i tabellen.

Gennemsnittet er vægtes på antal husstande i kommunen. Tal for antal husstande i kommunen, FAM55N, kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank.

Husstand: Husstande afgrænses som adressehusstande. En husstand omfatter alle de personer, der i CPR er tilmeldt samme adresse. En husstand kan omfatte flere familier. Husstandstypen afspejler familietyper, bortset fra hvis der er mere end én familie på adressen, jf. også statistikdokumentationen, som kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside.

Kommunegrupper kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside.

I de budgetterede omkostninger pr. husstand er der ikke taget højde for fordelingen af sommerhuse ift. helårsboliger, og hvilken betydning dette vil have for omkostninger pr. husstand.

Bilag 1 Metode

Forsyningstilsynet har indhentet data fra en række forskellige datakilder til brug for denne rapport. De primære anvendte datakilder fremgår af Boks 2.

Boks 2 Datakilder

Forsyningstilsynet har anvendt fire primære datakilder til nærværende rapport:

- **JHN Processor:** Efter forespørgsel fra Forsyningstilsynet har JHN Processor udarbejdet et gennemsnitsgebyr for landets 98 kommuner. JHN Processor indhenter data fra kommunernes gebyrblade, som er offentliggjort på kommunernes hjemmesider og tager udgangspunkt i gebyrerne ved starten af hvert år. JHN Processor har anvendt en standardiseret tømningsfrekvens og beholderstørrelse for mad- og restaffaldsgebyret for hhv. have- og etageboliger. Der er ikke foretaget standardisering af det såkaldte grundgebyr, der vedrører de resterende ordninger. Gebyrerne er opgjort i løbende priser.
- **Miljøstyrelsens kortlægning af kommunale affaldsordninger for husholdningsaffald:** Forsyningstilsynet har anvendt Miljøstyrelsens kortlægning af, hvor langt kommunerne er med implementering af de ti kommunale affaldsordninger for husholdninger.
- **De kommunale regnskaber:** Forsyningstilsynet har anvendt oplysninger fra kommunernes regnskaber vedr. konti 1.38.60-64 for 2019 til 2022. Regnskaberne er hentet fra Danmarks Statistik.
- **Forsyningstilsynets dataindsamling:** Forsyningstilsynet har indsamlet oplysninger om samtlige 98 kommuners omkostninger til håndtering af affald samt affaldsgebyrer ifølge de gældende gebyrblade for 2023. Kommunerne blev anmodet om at indsende oplysninger om bl.a. gebyrer for restaffald, gebyr for genanvendelige fraktioner og farligt affald, serviceniveau, budgetterede omkostninger, udlicitering m.m.

Gennemsnitsgebyr

JHN Processor har udarbejdet et gennemsnitsgebyr for landets 98 kommuner for en havebolig og en etagebolig efter forespørgsel fra Forsyningstilsynet. JHN Processor indhenter data fra kommunernes offentliggjorte gebyrblade og tager udgangspunkt i de gældende gebyrer for starten af året.

For at kunne sammenstille de kommunale affaldsgebyrer på en retvisende måde, har det været nødvendigt at tage højde for forskellige grader af serviceniveau. Det skyldes, at kommunerne efter gældende lovgivning skal opgøre gebyrer for restaffaldet efter den service, som kommunen tilbyder husholdningerne. Det er op til den enkelte kommune at fastsætte hvilke service og løsninger, der tilbydes for indsamling af husholdningsaffald. Kommunerne kan derfor selv tilrettelægge bl.a. tømningsfrekvens og beholderstørrelse for deres ordninger. JHN Processor har grundet variationen i gebyrer og service foretaget en række metodiske valg med henblik på at standardisere rest- og madaffaldsgebyret. Her er der anvendt en standardiseret tømningsfrekvens og beholderstørrelse for hhv. haveboliger og etageboliger. Der er ikke foretaget en standardisering af kommunernes såkaldte grundgebyr, der omfatter de resterende ordninger. Dette skyldes, at grundgebyret omfatter flere ordninger, som f.eks. genbrugsstationer, og derfor ikke kan opgøres som et standardiseret gebyr på baggrund af tømningsfrekvenser og beholderstørrelser.

Det er dog vigtigt at understrege, at gebyrsammenstillingen også vil kunne opgøres på andre måder end den, der er valgt i denne afrapportering, hvis valg af de standardiserede kriterier ændres.

Havebolig – Rest- og madaffald (Tidligere dagrenovation)

Sammenstillingen af rest- og madaffaldsgebyrer tager udgangspunkt i nogle fastsatte standarder for tømningssfrekvens og beholderstørrelse. Her er valgt gebyret for en 14-dages tømning af en todelt 240 liters beholder til mad- og restaffald. Disse er valgt på baggrund af, hvad der er den typiske løsning for haveboliger i de fleste kommuner ifølge JHN Processor. For de kommuner, som ikke tilbyder denne specifikke løsning, er der i stedet valgt gebyret for den løsning, hvor beholdervolumen og tømningssfrekvensen er tæt på en 240 liters beholder med 14-dages tømning for dermed at gøre sammenstillingen så ensartet som muligt. Hvis en kommune ikke har en sammenlignelig henteordning for madaffald, tages der udgangspunkt i prisen for en 240 liters beholder til restaffald med 14-dages tømning. Er der ugetømning i en kommune, er der valgt en mindre beholder, så den tømte volumen samlet set sammenstilles med de kommuner, som benytter en 240 liters beholder med 14-dages tømning.

Ud over beholderstørrelse og tømningssfrekvens kan kommunerne også have forskellige grader af serviceniveau i forhold til afhentningssted, hvor nogle kommuner tilbyder afhentning ved skel, mens andre henter ved standplads. I gebyrsammenstillingen tages der ikke højde for denne difference i kommunernes serviceniveau, da det ikke ville være muligt at foretage en standardisering af dette forhold. For nogle kommuner indeholder affaldsgebyrerne derfor omkostninger forbundet med afhentning ved skel, mens det for andre er afhentning ved standplads.

Etageboliger – Rest- og madaffald (Tidligere dagrenovation)

Det typiske affaldsgebyr for en etagebolig er sværere at fastsætte end gebyret for en havebolig ifølge JHN Processor. Det skyldes, at der er relativt store forskelle på mulighederne for valg af beholder og tømningssfrekvens både kommunerne imellem, men også internt i en kommune. Nogle kommuner tilbyder etageejendomme store beholdere på f.eks. 660 liter, hvorimod andre anvender nedgravede løsninger. Andre igen har de samme beholdere, som står ved haveboliger eller en kombination heraf, hvilket bl.a. afhænger af antallet af husstande i de enkelte etageejendomme.

I forsøget på at sammenstille gebyrerne har JHN Processor taget udgangspunkt i nogle fastsatte kriterier. Der tages udgangspunkt i store beholdere på hjul med en tømningssvolumen på 78 liter restaffald og 13 liter madaffald pr. uge for en etagebolig. Det er i alt 91 liter pr. uge. Dette tal er ifølge JHN Processor baseret på erfaringstal fra kommuner og JHN Processors affaldsfaglige vurdering. Hvis der kun indsamles restaffald i en lignende beholder (og ikke madaffald) tages der udgangspunkt i tømningen af 91 liter restaffald pr. uge for en etagebolig. Til udregningen af dagrenovationsgebyret pr. etagebolig er der som udgangspunkt valgt en 660 liters beholder til restaffald med ugetømning samt en 400 liters beholder til madaffald med ugetømning. Nogle kommuner oplyser et fast gebyr for en etagebolig eller det hyppigste gebyr for en etagebolig, og her er disse gebyrer anvendt.

Yderligere metodiske valg

Foruden gebyret for mad- og restaffald har mange kommuner et fast gebyr for andre ordninger, som kan være opdelt i administrationsomkostninger, genbrugspladsgebyr, tørre genanvendelige affaldstyper, miljøstationer, farligt affald, tekstilaffald, haveaffald, storskrald, asbestordning, tillægsgebyr for ekstra service m.m. I kortlægningen er frivillige ordninger ikke medtaget. Det vil sige, at sammenstillingen kun inkluderer de gebyrer, som husstanden skal betale, uanset om ordningen benyttes af husstanden. For etageboliger er der i gebyret for tørre genanvendelige affaldstyper taget udgangspunkt i prisen, som en havebolig skal betale for tørre genanvendelige affaldstyper, hvis gebyret ikke enten er et fast gebyr pr. husstand eller et gebyr, hvor den tilhørende beholdervolumen svarer til udgangspunktet for en havebolig.

I affaldsgebyrerne er der nogle kommuner, der i gebyrbladet opkræver moms frit, mens andre kommuner har afventet et styringsdokument fra skattestyrelsen og opkræver inklusiv moms. Skattestyrelsen offentliggjorde et styresignal d. 3. november 2023.

Ifølge JHN Processor kan der være fejl og unøjagtigheder i kommunernes gebyrblade, og der kan forekomme fejl i JHN Processors kortlægning.

Forsyningstilsynets dataindsamling

Forsyningstilsynet har indsamlet oplysninger om samtlige 98 kommuners affaldsgebyrer ifølge det gældende gebyrblad for 2023. Kommunerne blev anmodet om at indsende oplysninger om bl.a. gebyrer for restaffald, gebyr for genanvendelige fraktioner og farligt affald, serviceniveau, budgetterede omkostninger m.m. Formålet med dataindsamlingen var at forsøge at kortlægge de forskellige gebyrer i kommunerne samt at skabe et sammenligneligt datagrundlag til brug for monitoreringen af affaldsgebyrerne.

En oversigt over de oplysninger, kommunerne blev anmodet om at indsende, fremgår af nedenstående Tabel 4.

Tabel 4 Indsamling af affaldsdata

Oplysninger	Beskrivelse
Generel information om kommunen, herunder hvem der varetager affaldsindsamlingen.	Herunder kommunenavn og kontaktoplysninger.
Ikrafttrædelsesdato.	Hvornår gebyrerne træder i kraft.
Hvem varetager affaldsydelserne for kommunen?	Om affaldsindsamlingen varetages helt eller delvist af kommunen eller et eller flere kommunalt ejede selskaber.
Gebyrer for rest- og madaffald.	Beskrivelse af gebyr for rest- og madaffald, herunder bl.a. boligtype, tømningsfrekvens, beholderstørrelse, sæsonafhentning, antal rum og pris.
Gebyrer for genanvendelige fraktioner og farligt affald.	Beskrivelse af gebyrer for genanvendelige fraktioner og farligt affald, herunder bl.a. boligtype, tømningsfrekvens, beholderstørrelse, sæsonafhentning, antal rum og pris.
Grundgebyrer/fællesgebyrer.	Beskrivelse af grundgebyrer/fællesgebyrer herunder bl.a. boligtype, pris, om det dækker flere ordninger og om det dækker genbrugsstationer.
Øvrige gebyrer for husholdninger.	Gebyrer der f.eks. dækker omkostninger til ordninger, de tilhørende administrationsomkostninger, sæргеbyrer for ekstra omkostninger mv.
Det typiske årlige gebyr for håndtering af affald i kommunen.	<p>Det typiske gebyr for håndtering af affald i kommunen samlet på et år. I gebyret skal alle de ordninger, der typisk betales til, indgå. Der kan angives gebyr for individuelle indsamlingsordninger og fælles indsamlingsordninger.</p> <p>Ved individuelle indsamlingsordninger har husstanden sine egne beholdere på hjul, som de ikke deler med andre husstande.</p> <p>Ved fælles indsamlingsordninger deles flere husstande om beholderne. Der kan både være beholdere på hjul samt nedgravede løsninger.</p>
Genbrugsstation.	Beskrivelse af genbrugsstationer, herunder antal genbrugsstationer og boligtyper som der er gebyr for.
Budgetterede omkostninger i 2023 for håndtering af affald i kommunen.	De budgetterede omkostninger på hvile-i-sig-selv området til affaldsydelser i kommunen, der har dannet grundlag for affaldsgebyrer i 2023.
Gebyropkrævning.	Om gebyropkrævningen er udspecificeret i flere poster eller som et samlet beløb.

Kilde: Forsyningstilsynet.

Kommunerne havde mulighed for at tilføje og indberette de oplysninger, der er relevante for en given kommunes affaldsydelse. Omfanget af indberetningen varierer derfor fra kommune til kommune, da det ikke er alle oplysninger, der er relevante for alle kommuner. Der har desuden været stor variation i, hvor mange oplysninger den enkelte kommune har valgt at indberette. Der kan derfor være en række oplysninger, f.eks. specifikke gebyrer, som ikke er blevet indberettet til Forsyningstilsynet.

Der er indberettet mange gebyrer fra kommunerne, som varierer efter boligtype, sæsonafhentning, tømningsfrekvens og beholderstørrelse samt strukturen af gebyrerne. Det er ikke alle oplysninger, som er inkluderet i denne analyse. Grundet de store forskelle i flere af gebyrerne har Forsyningstilsynet valgt at inddrage følgende data i denne monitoreringsanalyse:

1. Strukturen for rest- og madaffaldsgebyret.
2. De indberettede budgetterede omkostninger for håndtering af affald i 2023. Disse vurderes at give et relativt retvisende billede af forskellen i omkostninger på tværs af kommunerne, som affaldsgebyrerne ikke i samme grad kan give. Der skal dog tages forbehold for bl.a. strukturelle forhold, service-niveau, miljøkrav og forskellig konteringspraksis, som kan resultere i varierende omkostningsniveau.

Miljøstyrelsens kortlægning af udrulning af de ti fraktioner

Forsyningstilsynet anvender data fra Miljøstyrelsens kortlægning af, hvor langt kommunerne er med udrulningen af de ti husstands-nære affaldsfraktioner.

Kortlægningen er baseret på et øjebliksbillede og viser ikke, hvornår ordningerne indføres i løbet af året. Forsyningstilsynet inddrager data fra 2020 og frem. Data fra 2020 er opgjort før klimaplanen blev vedtaget. Data fra 2020 adskiller sig derved fra de efterfølgende år, idet antallet af fraktioner, som skal indsamles husstands-nært, er ændret. Derudover kan der være forskel i, hvornår en ordning er talt med, som værende implementeret husstands-nært.

Økonomistyrelsen

Forsyningstilsynet har beregnet inflationen til ca. 10 pct. fra 2019 til 2023, som det fremgår af Tabel 5.

Tabel 5 Årlig pris- og lønstigning i pct.

2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	Ændring fra 2019 til 2023
1,1	1,2	4,3	2,9	10 pct.

Kilde: Forsyningstilsynets egne beregninger. Data er fra Økonomistyrelsens fastprisberegner, [som kan tilgås på Økonomistyrelsens hjemmeside](#).

Ændringen fra 2019 til 2023 er udregnet som: $1,011 \cdot 1,012 \cdot 1,043 \cdot 1,029 = 1,098 \approx 10$ pct.

Stigningen er indekseret for det forhenværende år.

Der skal tages forbehold for, at Forsyningstilsynet ikke nærmere har analyseret, i hvilken grad den generelle pris- og lønstigning i Økonomistyrelsens fastprisberegner afspejler udviklingen i de generelle priser og lønninger på affaldsområdet.

Kommunale regnskabstal

Forsyningstilsynet har anvendt kommunernes regnskaber, til at opgøre omkostninger til håndtering af affald pr. husstand i kommunen. Der er inddraget omkostningstal fra følgende konti:

- **Konto 1.38.60:** Generel administration vedr. kun husholdninger.
- **Konto 1.38.61:** Ordninger for restaffald.
- **Konto 1.38.62:** Ordninger for storskrald og haveaffald.
- **Konto 1.38.63:** Ordninger for mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og mad- og drikkekartonaffald.
- **Konto 1.38.64:** Ordninger for farligt affald og tekstilaffald.

[Statistikken kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank for koden REGK31.](#)

Danmarks Statistik

Bymæssighed (kommunegruppe): storbykommuner, hovedstadskommuner, provinsbykommuner, oplandskommuner og landkommuner. Inddeling er foretaget ud fra hhv. antal indbyggere i den største by i kommunen og jobtilgængelighed. [Statistikdokumentationen kan tilgås på Danmarks Statistik.](#)

Antal husstande: Antal husstande i kommunerne i perioden 2020 til 2022, FAM55N, [kan tilgås på Danmarks Statistiks Statistikbank](#). Husstande afgrænses som adressehusstande. En husstand omfatter alle de personer, der i CPR er tilmeldt samme adresse. En husstand kan omfatte flere familier. Husstandstypen afspejler familietypen, bortset fra hvis der er mere end én familie på adressen, jf. også statistikdokumentationen, [som kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside](#).